

ASPECTE PRIVIND EVOLUȚIA NUMERICĂ A POPULAȚIEI ORAȘULUI SUCEAVA

Maria-Magdalena LUPCHIAN

Cuvinte cheie: comportament demografic, evoluție fluctuantă, factori istorici, economici și demografici;

Mots clef: comportement démographique, évolution fluctuante, facteurs historiques, économiques et démographiques;

Des aspects concernant l'évolution numérique de la population de la ville de Suceava

L'évolution numérique de la population de la ville de Suceava a connu, pendant des siècles, de véritables périodes d'explosion démographique (le XV-ème siècle, la période 1950 – 1990), suivies de périodes de stagnation ou même de baisse du nombre d'habitants (le XVI-ème siècle, la première moitié du XX-siècle, après 1990). Cette évolution fluctuante a été déterminée par des facteurs historiques (des changements du statut administrative de la ville, l'occupation autrichienne entre 1775 et 1918, les deux guerres mondiales), économiques (le développement et le déclin des fonctions commerciale et artisanale tout au long du Moyen Age, l'absence d'un développement industriel précoce, suite à la position périphérique dans l'Empire et à l'absence de ressources minérales proches, le développement de l'industrie après 1960) et démographiques (un comportement démographique plus moderne pendant la période d'occupation autrichienne et quelques années après, un comportement nataliste après 1967 dans le contexte général de la politique démographique de l'état roumain).

De-a lungul timpului, de la transformarea în așezare urbană, în secolul al XIV-lea, până în prezent populația orașului Suceava a urmat un drum anevoios, marcat de perioade de explozie demografică, dar și de perioade de stagnare și chiar declin demografic. Analiza evoluției numerice a populației orașului de la începuturile existenței sale până în prezent dovedește faptul că această evoluție este de fapt o reflectare fidelă a evoluției istorice, economice și administrative a orașului.

Cercetările istorice, îndeosebi cele arheologice, au demonstrat că rețeaua urbană a Moldovei s-a definitivat, în linii mari, până în secolul al XV-lea. În particular, cercetările arheologice desfășurate la Suceava într-o perioadă de peste 30 de ani și ale căror rezultate au fost concretizate de

M. D. Matei (1989) au demonstrat că, la sfârșitul secolului al XIII-lea, Suceava avea deja tendințe de trecere spre „aglomerare demografică de tip urban”, principala dovadă constituind-o existența certă a așezării întărite cu palisadă și șanț de apărare la sfârșitul secolului al XIII-lea. Cu toate acestea, actul de naștere al orașului este considerat a fi atestarea documentară din 1388, legată de mutarea capitalei Moldovei de la Siret la Suceava, sub domnia lui Petru I Mușat.

Pentru perioada anterioară mutării capitalei la Suceava, se estimează, pe baza cercetărilor arheologice, că populația Sucevei ar fi fost în jur de 450 – 500 persoane (M. D. Matei, 1989). Pentru sfârșitul secolului al XIV-lea, deci pentru perioada în care Suceava dobândește statut de capitală, prin corelații cu

extinderea teritorială, s-a ajuns, tot cu titlul de ipoteză, la cifra de 1000 – 1200 locuitori, cifră ce situează orașul Suceava peste media orașelor Moldovei la acea dată.

Mutarea capitalei de la Siret (care reprezenta la acea vreme un centru de influență catolică important) la Suceava a făcut din noua reședință primul oraș al Moldovei, important centru meșteșugăresc și comercial. Prezența domniei la Suceava, ca și inițiativa lui Petru Mușat de a ridica aici o Curte Domnească și două cetăți de zid (Șcheia și Cetatea de Scaun), vor avea implicații deosebite asupra numărului de locuitori, prin atragerea unui mare număr de dregători și slujbași, dar și prin polarizarea interesului negustorilor și meșteșugarilor. De asemenea, statutul de capitală va însemna pentru Suceava și modificarea structurii etnice prin imigrații, caracterul său de oraș cosmopolit nefiind însă singular la nivelul Moldovei.

Secolul al XV-lea este considerat pentru Suceava perioada de maximă înflorire, economică și implicit demografică. Orașul va fi, în acest secol, reședința a doi domnitori de marcă în istoria Moldovei, Alexandru cel Bun (1400-1432) și Ștefan cel Mare (1457-1504), care vor contribui din plin la înflorirea sa. Dintre evenimentele care au marcat evoluția orașului și implicit a populației sale în acest secol, amintim: stabilirea la Suceava, în 1408, a vamei principale și dobândirea dreptului de depozit pentru anumite mărfuri, cu impact deosebit asupra dezvoltării comerțului, construirea unui șanț de apărare în jurul orașului și efectuarea unor lucrări de întărire și extindere a Curții Domnești și a Cetății de Scaun (1410), ceea ce înseamnă, pe lângă atragerea unui număr mare de meșteșugari și o mai mare atractivitate a orașului dată de stabilitatea sa sporită,

stabilirea sediului Mitropoliei și a Scaunului episcopal armenesc la Suceava, ceea ce îi conferă statutul de principal centru religios al Moldovei, precum și acordarea sau reinnoirea, de către Ștefan cel Mare, a unor privilegii comerciale importante negustorilor lioveni și brașoveni (1460).

Prin aceeași metodă a corelației dintre suprafața vetrei, numărul de case și numărul de locuitori, se estimează, pentru sfârșitul secolului al XV-lea o populație de 5000 locuitori (Al. Ungureanu, 1980) sau de 6200 locuitori (E. I. Emandi, 1996), așadar cifre apropiate obținute independent, dovadă a apropierii lor de realitate. Astfel, E. I. Emandi consideră suprafața orașului ca fiind de 110 ha și ia în considerare suprafața medie de 800 mp pentru o casă. Această populație, de 5000-6000 locuitori estimată pentru secolul al XV-lea face din Suceava un oraș comparabil din punct de vedere demografic cu orașe europene cunoscute, ca Leipzig sau Dresda (Al. Ungureanu, 1980). Creșterea explozivă a numărului de locuitori, cu cca. 600% (de la 1000 la 6000 locuitori într-un secol), corelată și cu extinderea teritorială deosebită (de la cca. 35 ha la sfârșitul secolului al XIV-lea la 108 ha în 1476) este pusă aproape în exclusivitate pe seama unui bilanț migratoriu puternic pozitiv, fiind cunoscut faptul că în perioada respectivă bilanțul natural avea valori foarte reduse, putându-se transforma, în anii de conflict, de secetă sau de epidemii, chiar în deficit natural.

Secolele al XVI, al XVII-lea și trei sferturi din al XVIII-lea au însemnat pentru orașul Suceava la început stagnare și apoi regres economic și demografic. Interesant este însă faptul că din această perioadă datează primele cifre privitoare la populația orașului, datorate călătorilor

străini, cifre care, deși uneori sunt contradictorii sau exagerate, oferă totuși o imagine aproximativă a realității demografice. Factorii care au determinat această evoluție demografică deosebită de explozia anterioară sunt mai ales de ordin politic. Încă de la sfârșitul secolului al XV-lea se declanșaseră conflictele moldo-polone, care vor fi însoțite de o creștere a instabilității pe plan intern datorate mai ales contradicțiilor tot mai mari care existau între domnie și marea boierime. La acestea se adaugă dominația otomană accentuată din a doua parte a secolului al XVI-lea, care va determina mutarea capitalei la Iași, războaiele sângeroase care se vor desfășura pe teritoriul orașului începând din 1653 și care vor culmina cu distrugerea Cetății de Scaun în 1675. Dar conflictele, războaiele și epidemiile de ciumă care le-au însoțit nu sunt singurele cauze ale regresului

demografic în această perioadă. Decăderea comerțului cu vite și scăderea comerțului de tranzit, importante surse de venit ale populației, sunt cauze la fel de importante. Toate acestea vor face ca atractivitatea orașului să scadă puternic, ușoara creștere a numărului de locuitori de cca. 20% pe parcursul secolului al XVI-lea fiind datorată aproape în totalitate sporului natural, care, în condițiile date, nu putea fi decât foarte mic. Această ușoară creștere demografică este însoțită de o creștere teritorială și mai slabă, cu numai 12%, ceea ce face ca densitatea populației orașului să atingă o valoare foarte mare pentru acele vremuri: 50 locuitori /ha.

Informațiile provenind de la călătorii străini asupra numărului locuitorilor orașului în secolele XVI – XVII au fost sintetizate de E. I. Emandi (1996)-tabelul nr.1

Tab. 1. Numărul locuitorilor orașului Suceava (după E. I. Emandi, 1996)

Anul	Sursa	Numărul caselor	Numărul locuitorilor (D. Ciurea, 1966)
1599	B. Quirini	6000 focuri (cca 600 case)	3000
1632	P. Bonnicio	1500 case	9000
1641	P. Baksic	700 case ale moldovenilor 300 case ale armenilor	3000 1500
1643	B. Bassetti	550 case schismatice 400 case armenești 12 case de catolici	3400 2000 50
1646	M. Bandini		20000 români 3000 armeni

Diferența destul de mare dintre aceste estimări nu foarte îndepărtate în timp și pentru care singura precizare a autorului care le sintetizează se referă la cea din 1646 pe care o consideră exagerată, dovedește faptul că ele trebuie privite cu oarecare rezervă. Cei mai mulți autori consideră însă că

populația orașului era în jur de 6000 locuitori la sfârșitul secolului al XVI-lea, ceea ce înseamnă o foarte ușoară creștere demografică pe parcursul acestui secol, corelată și cu o ușoară extindere teritorială. În prima parte a secolului al XVII-lea, în anii domniei lui Vasile Lupu, Suceava cunoaște o

scurtă perioadă de prosperitate economică, care va fi însă întreruptă de instabilitatea politică care va urma. Decăderea vertiginoasă a orașului este ilustrată în mărturiile călătorilor străini care au trecut prin oraș. În 1674 de exemplu, Vito Piluzzi arată că „toate bisericile din Suceava au fost devastate de turci”, iar „oamenii au fugit în Polonia și Transilvania”. Aceeași situație o constată și Giovanni Battista în 1687, când arată că în urma luptelor dintre turci și poloni, în orașele Moldovei, Baia, Suceava și Neamț „nu au rămas decât zidurile goale, nu zic de case, dară încă de case și biserici”. Consecințele războaielor moldo-polone de la sfârșitul secolului al XVII-lea care angrenează și orașul Suceava, sunt foarte bine ilustrate de observațiile făcute de un sol polon, care, în drumul său spre Istanbul, remarcă: „ spre răsărit (de Mănăstirea Zamca) era așezarea orașului vechi, unde se aflau zidurile pustii ale mănăstirilor încărcate de podoabe și ale caselor mari de piatră precum și ruinele unui oraș odinioară populat.”

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, înainte de încorporarea Bucovinei la Imperiul Austriac, recensământul rusesc din anii 1772-1773 și 1774 menționa existența a 494 de case în Suceava, dintre care 365 în Târgul Sucevei, 7 în Zamca, 47 în Ițcani și 75 în Burdujeni, sat care s-a format în jurul Mănăstirii Teodoreni după 1597 și care a evoluat spre târg după 1775, fiind încorporat orașului în 1956. Așadar, față de prima jumătate a secolului al XVII, după 125 de ani numărul total al caselor din vatra orașului a scăzut cu cca. 70%. În paralel se constată și o scădere a numărului de locuitori, până la aproximativ 2500, deci jumătate din populația de la mijlocul secolului anterior.

Se poate concluziona așadar că populația orașului Suceava a avut, de-a lungul Evului Mediu, o evoluție destul de contradictorie, care reflectă însă fidel evoluția prosperității și importanței orașului în timp. În ciuda datelor incomplete, deductive sau provenind din surse ce trebuie tratate cu rezervă, se poate aprecia că istoria demografică a Sucevei a fost marcată de o perioadă de explozie a numărului de locuitori, suprapusă, în linii mari, secolului al XV-lea și primei jumătăți a secolului următor, când orașul deținea supremația în Moldova, explozie datorată mai ales unui bilanț migratoriu puternic pozitiv, apoi de o perioadă de stagnare demografică, ce se face simțită mai ales din a doua jumătate a secolului al XVI-lea până pe la 1650, stagnare ce corespunde perioadei în care Suceava cedează locul Iașilor nu numai politico-administrativ, dar și economic și demografic, și în sfârșit de o perioadă de declin demografic ce va dura mai bine de un secol, datorându-se mai ales conjuncturilor politice și economice în care a evoluat orașul între 1650 și 1774.

Evoluția numerică a populației orașului Suceava în perioada 1775 – 1918

Perioada cuprinsă între anii 1775 și 1918 are câteva trăsături esențiale, atât la nivelul întregii provincii nou create, cât și în ceea ce privește orașul Suceava, trăsături care se vor reflecta foarte bine în evoluția caracteristicilor demografice ale orașului, particularizându-le într-un anumit fel.

Astfel, între factorii care au marcat evoluția orașului din toate punctele de vedere, cei mai importanți sunt cei legați de politica de încurajare a dezvoltării unei clase de meșteșugari și negustori, o așa numită „burghezie

orășenească” (E. I. Emandi, 1996), eterogenă din punct de vedere etnic, promovată de noile autorități, apoi de statutul de „oraș comercial liber” pe care îl obține Suceava în anul 1786, de dreptul de a ține anual șase târguri de câte șase zile, obținut în 1815, de stabilitatea fiscală și politică introdusă de noile autorități, ca și de modernizarea administrației și justiției orașului, în spiritul a ceea ce se petrecea la acea vreme în Imperiu. Trebuie de asemenea menționat și statutul administrativ pe care l-a avut orașul în toată această perioadă, de reședință a unor unități teritoriale de mărimi diferite (comitat, district, scaun și județ) și care i-a conferit, fără îndoială, mai multă atractivitate. Toate aceste aspecte menționate până acum au avut un rol pozitiv pentru evoluția orașului. Nu au lipsit însă nici evenimentele care au determinat importante fluctuații ale numărului de locuitori, printre acestea putându-se menționa războiul ruso-austro-turc din anii 1787 –1792, când o parte a populației orașului s-a refugiat la Ilișești și Botoșani, epidemiile de holeră din anii 1792, 1831, 1846 și 1848 care au afectat puternic orașul, la care se adaugă și caracterul preponderent comercial al orașului, care nu a beneficiat de o activitate industrială înfloritoare care să-i mărească capacitatea de atracție (E. I. Emandi, 1996). Un alt factor care a determinat un anumit sens al evoluției demografice a orașului întru-un anumit moment al istoriei sale a fost extinderea sa teritorială, mai precis înglobarea satului Ițcanii Vechi în 1796 și a unei părți din satele Areni, Zamca, Șeptilici și Cut.

În ceea ce privește cadrul general al Bucovinei în care a evoluat orașul Suceava, din punct de vedere demografic se impune precizarea că

acest cadru a fost diferit de cel al Moldovei, atât în privința momentului în care s-au declanșat anumite fenomene demografice, cât și în ceea ce privește importanța și dimensiunea fluxurilor migratorii într-un spațiu situat oarecum excentric și între alte granițe. Astfel, conform completei și valoroasei analize a geografului I. Muntele (1998), evoluția demografică a Bucovinei are trăsături distincte înainte și după anul 1860. În această perioadă, și mai ales până la 1810 Bucovina cunoaște un ritm susținut de creștere, de cca 3% anual, mai mare decât cel care se va înregistra în Moldova cu o întârziere de câțiva ani, ca urmare a apropierii de sursele de imigrație și a politicii de colonizare promovate aici. Dimpotrivă, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, cu extindere și în primii 10 –12 ani ai secolului următor, dinamismul Bucovinei se va atenua, valorile ritmului său de creștere situându-se sub medie. Cu toate acestea, chiar în această a doua perioadă, periferia orașelor bucovinene (implicit a Sucevei) cunoaște un ritm de creștere superior mediei. Autorul menționat precizează și fluxurile de populație care au interferat în această perioadă în spațiul bucovinean și care au avut implicații importante și asupra evoluției demografice a orașului Suceava. Este vorba în primul rând de „fluxul nord-vestic”, alcătuit din ruteni, poloni, germani și evrei, pentru Suceava cei mai importanți fiind evreii, care „începeau să înlocuiască în activitățile comerciale comunitățile armenesti”, și de „fluxul vestic”, alcătuit din populație românească din Transilvania, ca și din populație de origine maghiară și germană, flux considerat de unii „flux de revenire”. Se poate aprecia, în concluzie, că tranziția demografică s-a manifestat mai de timpuriu în Bucovina decât în restul Moldovei, provincia

constituind punctul de plecare pentru difuzia unui comportament demografic central și vest-european, iar oarșul Suceava a evoluat și a fost influențat în și de acest context general.

Pentru întreaga perioadă, evoluția numerică a populației poate fi

considerată drept una fluctuantă, preponderent ascendentă dar modestă. Se pot individualiza însă, în acest context general, patru subperioade, cu caracteristici diferite.

Tab. 2. Evoluția numerică a populației orașului Suceava în perioada 1774-1918

Anul	1774	1778	1783	1808	1813	1840	1856	1880	1891	1901	1910	1918
Populația (loc)	1825	2635	2355	5069	4325	3960	5230	10104	10230	10792	11314	10200

Datele pe care le-am utilizat în această analiză sunt fie cele furnizate de sursele menționate anterior (1774 –Recensământul rusec, 1778, 1783 - catagrafii, 1813, 1840 - Condica stărilor de familie, 1856-registru cadastral, 1891,1910-recensăminte) și luate în considerare și de E. I. Emandi, fie sunt preluate din alte surse (1880,1918 – O. Monoranu, M. Iacobescu, D. Paulencu – *Suceava. Ghid turistic al Județului*). Trebuie menționat însă că datele pentru secolul al XVIII-lea sunt diferite de cele date de D. Werenka în lucrarea sa din 1895, în care se estimează că orașul ar fi avut un număr de numai 295 locuitori în 1774, 380 în 1776, 2095 în 1779, 1850 în 1780 și 1170 în 1784. De asemenea, trebuie menționat faptul că populația consemnată de documente în 1808 nu este considerată de E. I. Emandi drept veridică, motiv pentru care o tratează cu rezervă.

Indiferent însă de sursele la care ne raportăm, se poate individualiza subperioada dintre momentul trecerii

Bucovinei sub administrație austriacă și anul 1785, caracterizată prin importante fluctuații ale numărului de locuitori, date de instabilitatea inerentă începuturilor, care a determinat refugieri ale românilor în Moldova. Se individualizează apoi o *subperioadă de creștere lentă*, dar importantă a numărului de locuitori care se extinde de la sfârșitul secolului al XVIII-lea până la mijlocul secolului următor, perioadă identificată de I. Muntele ca una caracterizată de o „dinamică moderat constantă”, în care ritmul mediu anual de creștere este de 1,63%, deci sub media Bucovinei (care a avut un ritm mediu anual de creștere de 2,20% în perioada 1805- 1869), ceea ce dovedește că orașul a beneficiat mai puțin de fluxurile migratorii ale vremii, chiar dacă și aici bilanțul migratoriu este considerat principalul factor al acestei ușoare creșteri.

Urmează apoi o *subperioadă* ceva mai scurtă, de *explozie demografică* pentru orașul Suceava, extinsă între anii 1856 și 1880, perioadă în care, contrar tendințelor din Bucovina pe ansamblu, rata medie de creștere al populației orașului este de 3,88% pe an, mult superioară mediei.

Această explozie demografică trebuie pusă atât pe seama bilanțului natural (cu valori de 7-8 ‰ pentru Bucovina de Sud – I. Muntele, 1998), cât și a bilanțului migratoriu. Se poate aprecia că această perioadă a fost cea mai înfloritoare din istoria orașului modern, când capacitatea sa de polarizare a atins cote maxime, fapt ce va fi reflectat și de aspectele calitative ale populației pe care le vom analiza ulterior.

Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX înseamnă pentru Suceava o *subperioadă de evoluție ascendentă foarte lentă*, cu o rată medie anuală de creștere de numai 0,003% pe an, deci aproape nesemnificativă, datorată probabil în totalitate bilanțului natural. Ultimii opt ani ai dominației austriece, marcați de primul război mondial, cu consecințele sale nefaste asupra bilanțului natural și chiar migratoriu (emigrarea unor etnici germani, majoritatea funcționari

cesaro-crăiești, după intrarea armatei române în Suceava, la 6 noiembrie 1917, D. Preda, V. Alexandrescu, C. Prodan, 1994) se remarcă prin declin demografic, numărul locuitorilor scăzând de la 11314 în 1910 la 10200 în 1918. Această evoluție foarte lentă din punct de vedere demografic a orașului la cumpăna dintre secole se poate explica prin caracterul său predominant comercial și prin poziționarea într-o zonă lipsită de resursele care să-i poată permite o dezvoltare industrială în pas cu vremurile. În același timp, această divergență care se poate constata la nivelul evoluției numerice a populației orașului pentru fiecare dintre perioadele menționate față de situația generală din Bucovina poate constitui o dovadă a apropierei comportamentului demografic sucevean de cel al populației Moldovei, mai mult decât de al Bucovinei.

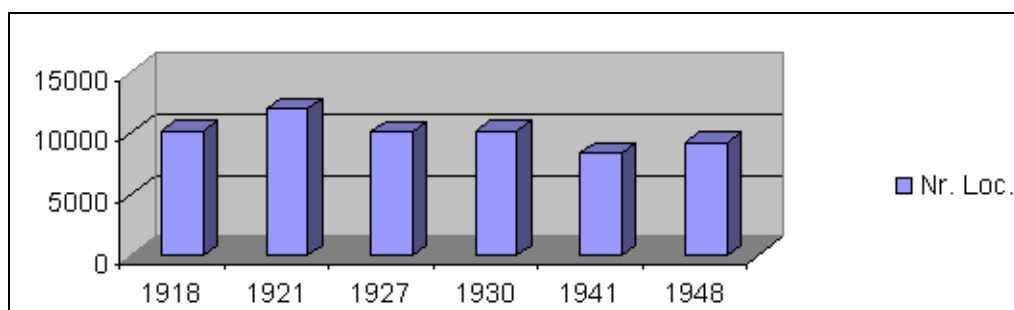

Fig. 1. Evoluția numerică a populației orașului Suceava în perioada 1918-1948.

Evoluția numerică a populației orașului Suceava în perioada 1918 – 1948

La nivel general, această perioadă scurtă în comparație cu cele analizate anterior poate fi caracterizată, din punct de vedere demografic, drept una stagnantă sau chiar regresivă

pentru orașul Suceava. Orașul suferă de pe urma celor două războaie mondiale atât prin modificările componentelor bilanțului natural (scăderea natalității și creșterea mortalității) cât și ca urmare a plecării germanilor și evreilor, plecări care nu vor fi compensate de nici un alt flux important de imigrare. În același timp profilul economic al orașului

rămâne unul preponderent comercial și chiar agrar, ceea ce induce o capacitate de atracție foarte redusă pentru populația din apropiere. La acestea se adaugă izolarea orașului datorată distrugerii podului de peste râul Suceava și dezafectării căii ferate care lega orașul de nodul de cale ferată Ițcani, precum și individualizarea județelor Câmpulung și Rădăuți, fapt ce a provocat migrația definitivă a unor funcționari și comercianți. Toate aceste aspecte se vor regăsi atât în evoluția numărului de locuitori, cât și în diferitele aspecte ale structurii populației.

Sursele statistice folosite în această analiză sunt recensământul populației din anul 1930 și datele preluate din diverse dosare din fondul Primăriei orașului Suceava din anii 1918, 1921, 1927, 1941 și 1948 de la filiala Arhivelor statului din Suceava.

Analiza diagramei de mai sus permite identificarea a două perioade de ușoară creștere a numărului de locuitori (1918-1921 și 1941-1948) cu 17,6% și respectiv 10,1% și a două perioade de regres demografic destul de accentuat, între 1921 și 1927 (cu 15,9%) și între 1930 și 1941, (cu 17,8%). Aceste diminuări ale numărului de locuitori sunt mai ales consecința unui bilanț migratoriu negativ, datorat plecării etnicilor germani și a tuturor celor care făceau parte din administrația austriacă, imediat după 1918, precum și plecării sau deportării evreilor și repatrierii germanilor rămași în preajma și în timpul celui de-al doilea război mondial. Acest bilanț migratoriu negativ este completat și de un bilanț natural foarte redus sau chiar negativ, datorat unei natalități care scade mai repede decât mortalitatea, situație prezentă în întreaga Bucovină, care este considerată, la nivelul anului 1930,

drept „centru de difuziune a modelului demografic evoluat” (I. Muntele, 1998). Astfel, dacă la nivelul Moldovei, în anul 1930 natalitatea urbană avea valori situate puțin sub 25‰, iar mortalitatea urbană coborâse până la 18‰, ceea ce însemna un bilanț natural de 7‰, în Bucovina media natalității era cuprinsă între 14 și 17‰, iar la Suceava, în 1928 valoarea era și mai mică, de numai 13,8‰, în timp ce mortalitatea era de 12,6‰. Aceste valori foarte scăzute atât ale natalității cât și ale mortalității se mențin aproximativ constante la nivelul orașului pentru mai bine de un deceniu, când, datorită războiului se constată o scădere a natalității însoțită de o creștere a mortalității. Se pare însă că seceta și foametea care au urmat războiului au afectat mai puțin populația orașului Suceava din moment ce în 1948 populația este mai numeroasă decât în 1941.

Evoluția numerică a populației orașului Suceava după 1950

În anii ce au urmat celui de-al doilea război mondial și mai ales după 1960 numărul populației orașului Suceava a evoluat exploziv, ca urmare a dezvoltării și diversificării funcției industriale a orașului, funcție ce a determinat canalizarea unui flux migratoriu important spre oraș. Cum acest flux migratoriu era constituit preponderent din tineri adulți și în condițiile politicii nataliste a statului român de după 1967, au apărut și schimbări în comportamentul demografic al populației, iar numărul locuitorilor a crescut și ca urmare a bilanțului natural.

După 1948 populația orașului Suceava va urma un curs ascendent, cunoscând o creștere din ce în ce mai accentuată până la sfârșitul anilor 80.

Dacă în perioada ce urmează imediat celui de-al doilea război mondial populația orașului crește lent, între 1948 și 1956 se adaugă 4390 persoane, ceea ce înseamnă o creștere de 26,5% sau un spor de 548 persoane, în medie, pe an. În această perioadă orașul era de fapt unul de servicii, fără un rol polarizator important la nivel regional. Atractivitatea orașului era redusă,

funcția industrială fiind reprezentată prin doar câteva unități (Fabrica de încălțăminte „Străduința”, Întreprinderea de industrializare a cărnii, Întreprinderea de industrializare a laptelui și Topitoria de in de la Ițcani). În același timp structura pe grupe de vârstă era una de tip matur, care nu putea să determine un bilanț natural însemnat.

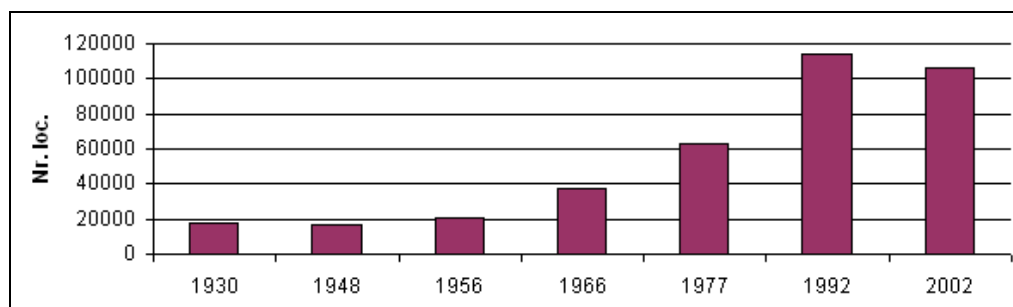

Fig. 2. Evoluția numerică a populației orașului Suceava la recensămintele din perioada 1930 - 2002

Creșterea explozivă a numărului de locuitori al orașului s-a produs după 1960, în strânsă legătură cu dezvoltarea funcției industriale, care se îmbogățește acum prin două mari unități, Combinatul de Celuloză și Hârtie și Combinatul de Prelucrare a Lemnului, la care se adaugă Întreprinderea Mecanică. Ca urmare, într-un interval de 10 ani, la populația orașului se adaugă 1674 persoane anual. În valoare relativă creșterea este deosebit de însemnată (+79,9%), a doua ca mărime în istoria contemporană a orașului.

Funcția industrială a orașului a continuat să se diversifice, atât prin dezvoltarea unităților deja existente, cât și prin apariția altora noi, cele mai importante fiind unitățile industriei textile, amplasate între două zone rezidențiale importante, nou create.

Evoluția numerică a populației și-a continuat mersul ascendent, având același caracter exploziv – în 11 ani se adaugă populației orașului 25 018 persoane, adică, în medie, 2274 persoane anual, ceea ce, în valoare relativă, înseamnă o creștere cu 66,3%. În perioada 1966 – 1977, cea mai mare creștere a populației s-a produs în 1976 (+2663 persoane) și 1970 (+1960), aceasta din urmă putând fi legată și de deschiderea Fabricii de tricotaje „Zimbrul”.

Din 1977 până la sfârșitul anilor '80 populația orașului Suceava continuă să crească într-un ritm fără precedent. Între recensămintele din 1977 și 1992, se adaugă populației orașului peste 50 000 persoane (51 344), ceea ce înseamnă o creștere relativă de 81,8% și un spor de 3422

persoane în medie pe an. Este perioada de maximă creștere a populației orașului, ca urmare a combinării celor două componente ale dinamicii populației. Bilanțul migratoriu este considerabil, ca urmare a dezvoltării în continuare a funcției industriale (se deschid, în această perioadă, trei unități industriale importante: Rulmentul, Integrata de lână și IFA), iar bilanțul

natural este și el considerabil, specific unui oraș tânăr, în plină dezvoltare economică, cu mare putere de atracție.

Cele mai importante creșteri ale populației totale (stabile) s-au înregistrat în anii 1980, 1984 și 1986 (peste 4000 persoane anual), iar cele mai reduse creșteri s-au înregistrat în anii 1990, 1992 (cca 2000 persoane anual).

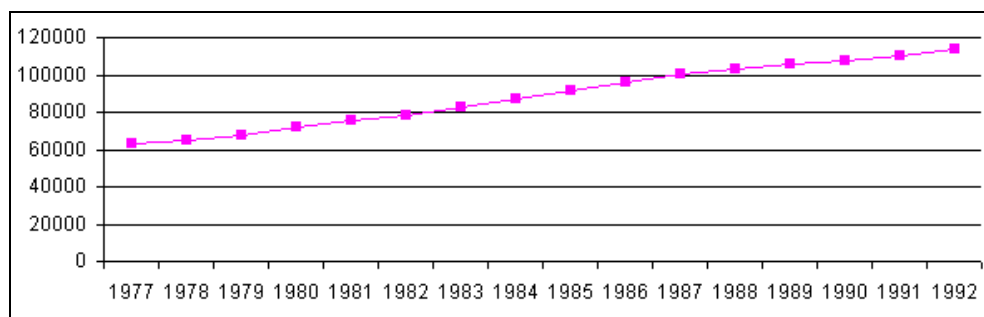

Fig. 3. Evoluția numerică a populației orașului Suceava între 1977 – 1992.

Dacă analizăm evoluția numerică a populației legale (cu domiciliul în localitate, deci fără flotanți), cele mai mari creșteri s-au produs în 1992 (prin reglementarea statutului rezidențial

pentru multe persoane care nu putuseră obține buletin de oraș înainte de 1990), dar și în 1986 (probabil tot ca urmare a unor reglementări de ordin administrativ).

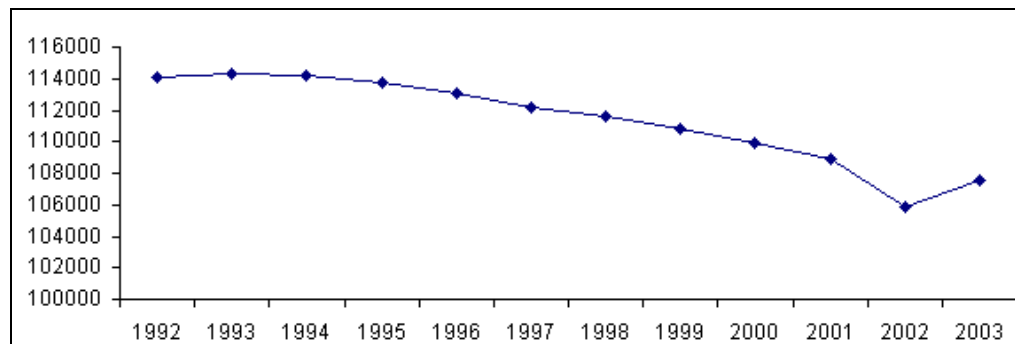

Fig. 4. Evoluția numerică a populației orașului Suceava în perioada 1992 -2002.

După 1992 populația Sucevei pare să crească, conform datelor din

caietul statistic al localității cel puțin până la nivelul anului 1999. Datele recalculat, pe baza informațiilor furnizate de recensămintele din 1992 și 2002, indică însă o reducere lentă dar continuă a numărului de locuitori, reducere datorată plecărilor tot mai importante de la an la an. În intervalul dintre ultimele recensăminte populația orașului s-a redus cu 8194 persoane, adică cu 7,19%.

Analiza evoluției numerice a populației în a doua jumătate a secolului XX demonstrează din plin

influența pe care dezvoltarea funcției industriale a avut-o asupra populației. În intervalul 1956 –1992 populația orașului a crescut de peste 5 ori, ceea ce înseamnă adăugarea a 93 110 persoane sau o creștere relativă de 444%. După 1992, declinul funcției industriale a orașului, concretizat prin reducerea drastică a numărului de angajați al marilor întreprinderi se resimte și în declinul demografic al orașului, care însă se datorează și comportamentului denatalist al populației.

BIBLIOGRAFIE

- Ciurea, D.** (1966), *Date și sublinieri privind Suceava în secolele XV-XVIII, în A.I.I.A., vol.III*, Iași.
- Emandi, E. I, Latiș, E., Ceaușu, M. Șt.** (1984), *Evoluția urbană a orașului Suceava*, Arhitectura, nr. 5.
- Emandi, E. I.** (1996), *Habitatul urban și cultura spațiului*, Ed. Glasul Bucovinei, Iași.
- Emandi, E. I.** (1994), *Urbanism și demografie istorică (Suceava în secolele XV-XIX)*, Hierasus, IX, Iași.
- Emandi, E. I., Roman, L.** (1994), *Bucovina și spațiul demografic românesc. Studiu demopolitic și statistic*, Hierasus, IX, Botoșani.
- Emandi, E. I., Șerban, C.** (1983), *Contribuții de geografie istorică la cunoașterea fenomenului demografic din nord- vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, AMJS, X, Suceava.
- Ionescu, S.** (1894), *Dicționar geografic al județului Suceava*, București.
- Matei, M. D.** (1960), *Unele probleme în legătură cu începuturile vieții orășenești la Suceava*, SCIV, nr.1, an XI.
- Matei, M. D.** (1989) – *Civilizația urbană medievală românească. Contribuții*, București.
- Muntele, I.** (1998), *Populația Moldovei în ultimele două secole*, Edit. Corson, Iași.
- Poghirc, P., Apăvăloaie, M., Balaban, M.** (1960), *Contribuții istorico-geografice asupra orașului Suceava*, An. Șt. Ale Univ. Iași, secț. II, VI, fasc. 4.
- Popp, N., Iosep, I, Paulencu, D.** (1973), *Județul Suceava*, Edit. Academiei RSR, București.
- Șandru, I.** (1946), *Populația și evoluția orașului Suceava*, Rev. Șt. „V. Adamachi”, Iași.
- Ungureanu, Al.** (1980), *Orașele din Moldova, studiu de geografie economică*, Edit. Academiei, București.
- Ungureanu, Al.** (1981), *Au sujet du rapport entre l' industrialisation et l' urbanisation dans la Roumanie*, An. Șt. Ale Univ. Iași, secț. Iib, tom XXVII.
- Ungureanu, Al., Groza, O., Muntele, I.** (2002), *Moldova, populația, forța de muncă și așezările umane în tranziție*, Ed. Corson, Iași.
- * * * (1919), *Dicționar statistic al Bucovinei*.
- * * * *Recensământul general al populației și locuințelor României din 29 decembrie 1930.*
- * * * *Recensământul general al populației și locuințelor României din 21 februarie 1956.*
- * * * *Recensământul general al populației R. S. R. din 15 martie 1966.*
- * * * *Recensământul general al populației R. S. R. din 5 ianuarie 1977.*
- * * * *Recensământul general al populației României din 7 ianuarie 1992.*

- * * * *Recensământul general al populației României din 19 martie 2002.*
- * * * *Caietul statistic al orașului Suceava, 1965 –1985,1985 –1995, 1995 – 2004.*
- * * * *Anuarul statistic al județului Suceava, 2001.*

Departamentul de Geografie
Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
E-mail: magda@atlas.usv.ro